

॥ २४ ॥ तत्त्वदृष्ट्यायन्येवमेव तथापि ऐहिकामुष्मिकव्यवहारदृष्ट्याऽस्येवात्मनोरुद्रत्वमित्युत्तरयति एवमस्मिन्नित्यादिना एष एव रूपोऽर्थः अस्मिन्मत्तगाल्मनिलोके लोकादित्यत इति लोको दर्शनं तत्र विषये वर्तते सिद्धांतोऽस्ति ननु अमुत्र परलोकविषये एवं दर्शनं वर्तते किं तर्हि अमुत्र वर्तते यः पापं चरते यश्च पुण्यं एतयोः प्रेत्यमरणानंतरं विशेषोऽस्ति स चांतरावान्तिरोहितः शास्त्रैकगम्ये धर्माधर्मफले इत्यर्थः ॥ २५ ॥ शास्त्र

ऐल उवाच साध्वसाधूंश्चारयतीह भूमिः साध्वसाधूंस्तपयतीह सूर्यः ॥ साध्वसाधूंश्चापि वातीह वायुरापस्तथा साध्वसाधूंन्पुनंति ॥ २४ ॥ कश्यप उवाच एवमस्मिन्वर्तते लोक एष नामुत्रैवं वर्तते राजपुत्र ॥ प्रेत्येतयो रंतरावान् विशेषो यो वै पुण्यं चरते यश्च पापं ॥ २५ ॥ पुण्यस्य लोको मधुमान्घृताचिर्हिरण्यज्योतिरमृतस्य नाभिः ॥ तत्र प्रेत्य मोदते ब्रह्मचारी न तत्र मृत्युर्न जरानो तदुःखं ॥ २६ ॥ पापस्य लोको निरयोऽप्रकाशो नित्यं दुःखं शोकभूयिष्ठमेव ॥ तत्रात्मानं शोचति पापकर्माविद्धीः समाः प्रतपन्नप्रतिष्ठः ॥ २७ ॥ मिथो भेदाद्ब्राह्मणक्षत्रियाणां प्रजादुःखं दुःसहं चाविशंति ॥ एवं ज्ञात्वा कार्य एवेह नित्यं पुरोहितो नैकविद्यो नृपेण ॥ २८ ॥ तंचैवान्वभिषिंचेत् तथा धर्मो विधीयते ॥ अग्रं हि ब्राह्मणः प्रोक्तं सर्वस्यैवेह धर्मतः ॥ २९ ॥ पूर्वं हि ब्रह्मणः सृष्टिरिति ब्रह्मविदो विदुः ॥ ज्येष्ठेनाभिजनेनास्य प्राप्तं पूर्वं यदुत्तरं ॥ ३० ॥ तस्मान्मान्यश्च पूज्यश्च ब्राह्मणः प्रसृताग्रभुक् ॥ सर्वं श्रेष्ठं विशिष्टं च निवेद्यंतस्य धर्मतः ॥ ३१ ॥ अवश्यमेव कर्तव्यं राजा बलवतापि हि ॥ ब्रह्मवर्धयति क्षत्रं क्षत्रतो ब्रह्मवर्धते ॥ एवं राजा विशेषेण पूज्या वै ब्राह्मणाः सदा ॥ ३२ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिराजध० ऐलकश्यपसंवादे त्रिसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७३ ॥ ॥ ७४ ॥ भीष्म उवाच योगक्षेमो हिराण्यस्य राजन्यायत्त उच्यते ॥ योगक्षेमो हिराज्ञो हि समायत्तः पुरोहिते ॥ १ ॥ यत्रादृष्टं भयं ब्रह्मप्रजानां शमयत्युत ॥ दृष्टं च राजा बाहुभ्यां यद्राज्यं सुखमेधते ॥ २ ॥ अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ मुचुकुंदस्य संवादं राज्ञो वै श्रवणस्य च ॥ ३ ॥ मुचुकुंदो विजित्ये मां पृथिवीं पृथिवीपतिः ॥ जिज्ञासमानः स्वबलमुपेयादलकाधिपं ॥ ४ ॥ ततो वै श्रवणो राजा राक्षसान् सृजत्तदा ॥ ते बलान्यवमृद्वंत मुचुकुंदस्य नैर्ऋताः ॥ ५ ॥ सहन्यमाने सैन्ये स्वे मुचुकुंदो नराधिपः ॥ गर्हयामास विद्वांसं पुरोहितमरिंदमः ॥ ६ ॥

मेवाह द्वाभ्यां पुण्यस्येति ॥ २६ ॥ २७ ॥ प्रकृतमनुसरति मिथ इति नैकविषयः बहुविषयः ॥ २८ ॥ तं पुरोहितं दत्त्वा अनुपश्वादात्मानं राज्येऽभिषिंचेत् ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ इति शांतिपर्वणिराजध० नै० भारतभाव० त्रिसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७३ ॥ ॥ ७४ ॥ योगेति ॥ १ ॥ अदृष्टं अनादृष्ट्यादिजं ब्रह्म ब्राह्मणः दृष्टं परचक्रादिजं ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ असृजत् अतिसृष्टवान् आज्ञापितवानिति यावत् ॥ ५ ॥ ६ ॥